



**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem**

**Budai Campus**

**Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet**

**Tájépítész mérnöki mesterképzési szak**

**A KERESDI BETHLEN KASTÉLY KERTJÉNEK MEGÚJÍTÁSA**

**Belső konzulens:** Dr. Fekete Albert  
egyetemi tanár

**Belső konzulens**

**intézete/tanszéke:** Tájépítészeti, Településtervezési  
és Díszkertészeti Intézet,  
Kertművészeti és Kertépítészeti  
Tanszék

**Készítette:** Komes Dániel

**Budapest**

**2023**

## **A keresdi Bethlen kastély kertjének megújítása**

**Komes Dániel**

Tájépítész mérnöki - mesterképzés, nappali munkarend

Tájépítészeti, Településépítészeti és Díszkertészeti Intézet, Kertművészeti és Kertépítészeti

*Belső témavezető:* Dr. Fekete Albert, egyetemi tanár

A diplomadolgozat egy vizsgálati és javaslati részből áll össze, amelynek fő célja vizsgálni a keresdi Bethlen kastélykert történeti fejlődését és ezáltal azonosítani a fejlődéstörténet meghatározó mozzanatait, a kert szerkezetét és jellegzetes elemeit, valamint feltárni az együttes történelmi-kulturális és tájépítészeti értékeit. A kutatás eredményeit a jelenlegi állapot elemzéséből levont következtetésekkel összevetve megfogalmazódtak azok a tájépítészeti irányelvek amelyek a megújítási koncepciót biztos szakmai alapokra helyezik. A diplomadolgozat második részét képező tájépítészeti koncepcióterv ezeket követve alakult ki.

A keresdi Bethlen ősbirtok Erdély egyik jelentős, viszonylagosan megőrzött történeti kastélykertje. Állapota leromlott ugyan, de a történeti kutatás, és a területen még fellelhető egyes kerti elemek illetve kerti objektummaradványok alátámasztják a kastély és kert egykori, már csak emlékekben őrzött pompáját. A több államosított nemesi rezidencia közül Keresd szerencsés helyzetben van. A Román Állam hosszú pereskedés után visszaszolgáltatta azt a Bethlen családnak, akik a kastély-kert együttes fenntartását a Dévai Szent Ferenc alapítványra bízták a következő ötven évre, megteremtve ezáltal egy kedvezőbb gazdasági környezetet a kastély megőrzésére, fejlesztésére és megfelelő hasznosítására.

A kert megújítása, ahogy sok más kastélykert esetén, itt is a második helyre került. Az épületek állagmegőrzése és felújítása megkezdődött. Új funkciója szerint a kastély múzeum, konferencia- és szálláshely lesz és mindezt az alapítvány tevékenységi körének megfelelően gyermekközpontúság fogja jellemezni, oktatási, nevelési funkciókkal. A kert megújítását követően ezeknek a funkcióknak megfelelően nyújt inspiráló, történeti környezetet.

A történeti kutatás és helyszíni felmérések eredménye szerint a legjelentősebb kerttörténeti stíluskorszak a tájképi kert korszaka, amelyet a 19. század közepén alakítottak ki. A 20. század elejére növényállománya a gyűjteményes kertekre jellemző fajokkal, fajtákkal gazdagodott. A tájképi szerkezetbe egy historizáló réteg is beépült, amelynek elemei elsősorban a korabeli fotókról ismertek: díszes vízmedencék és szökőkutak, kerti pavilonok, változatos növényi kompozíciók. A kert egykori térszerkezete részben ma is fellelhető, a kerti infrastruktúra és díszítő elemek azonban nagyrészt elpusztultak.

A kert megújítását két vezérelv határozza meg. Egyik a tájképi revitalizáció, vagyis az egykori kert hangulatának és díszítő elemeinek megidézése, a térszerkezet, látványkapcsolatok és kerti infrastruktúra helyreállítása. Továbbá a javaslat a kert faállományának megújítására is kitér, az értékes, stilisztikai és kompozíciós szempontból fontos fajok és -fajták újratelepítéséről, a faállomány gazdagításáról is gondoskodik.

A második vezérelv a kortárs hasznosítás, a hozzáadott használati érték, összeegyeztetve a műemléki értékekkel. A környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóságot elősegítő kerti elemek és funkciók épülnek be, mint a szabadtéri múzeum, ami az ismeretterjesztést és a kertörökséget népszerűsítő turizmust segíti. Játzóeszközök, találkozóterek, sport funkciók kerülnek a kertbe, amelyek az intézményhálózat gyermekközpontú tevékenységét elősegítő reverzibilis kerti beavatkozások. Minden ami gyerek- és ifjúsági táborok szervezéséhez, oktatási és rekreációs tevékenységekhez szükséges.

A tájképi kert visszaállításánál a történeti értékek és az új funkciók, kastélyüzemeltetés és műemléki értékek összeegyeztetése elengedhetetlen. A kert keleti lejtőjének lábánál, a kert sík területén új szennyvíztisztítót hoztak létre 2019-2020 között, ami a megújított kastély szenny- és esővizét hivatott tisztítani. A történeti értékeket a beavatkozás során nem vették figyelembe és ennek eredményeként egy új tó és árok épült a történeti kert szerkezetébe. A javasolt terv egyik célja, hogy ezt az invazív beavatkozást a történeti szerkezetbe a kert előnyére fordítsa. A vízrendszer revitalizációjára ezért koncepció szintű terv készült, amely által ökológiai értékkel, oktatási, rekreációs és díszkerti funkciókkal bővül az új tó, az árok és a történeti tó hármasa.